

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Jacek Jezierski

Warszawa, 5 kwietnia 2006 r.
Skrzynka pocztowa Nr P-14

Pani
Alicja Adamczak

Prezes
Urzędu Patentowego
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Prezes,

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2001 r. Nr 85 poz. 937 ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli¹ przeprowadziła w **Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej** (zwanym dalej *UP* lub *Urzędem*) kontrolę wykonania budżetu państwa w 2005 roku w części 61.

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 30 marca 2006 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 2005 r. w części 61 - Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

1. W *ustawie budżetowej na 2005 r.*² dochody budżetowe w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej ustalono w wysokości 43 200 tys. zł, tj. o 3 832 tys. zł (8,9 %) wyższe od kwoty dochodów osiągniętych w 2004 r. (39 368 tys. zł). Faktycznie osiągnięte w 2005 r. dochody wyniosły 43 667 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 467 tys. zł, tj. o 1,1 %. Znaczący,

¹ Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

² Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. - Dz. U. Nr 278, poz. 2755.

bez mała jedenastoprocentowy (dokładnie 10,9%), był przyrost dochodów w porównaniu do kwoty osiągniętej w 2004 r. (39 368 tys. zł).

Dominującą pozycję dochodów stanowiły urzędowe wpływy z różnych opłat, głównie za zgłoszenia i ochronę wynalazków, znaków towarowych, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych oraz innych opłat za świadczenia związane z ochroną, ewidencjonowane w dziale 750, rozdziale 75001, § 069. Z tytułu tych opłat uzyskano 43 034 tys. zł, tj. 99,6 % całości dochodów.

1.1. NIK pozytywnie ocenia obniżenie stanu zaległości w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie ochrony własności przemysłowej, co miało wpływ na zwiększenie osiągniętych dochodów budżetowych (dochody wykonane z tego tytułu były wyższe w stosunku do planowanych o 467 tys. zł, tj. o 0,7%). Na koniec 2005 r. w toku załatwiania pozostawało 89 325 zgłoszeń, tj. o 6 916 (7,2 %) spraw mniej niż na koniec 2004 r. (96 241).

NIK zwraca uwagę na fakt, że rok 2005 był kolejnym, w którym odnotowano regres w zakresie rozpatrywania wniosków dotyczących ochrony wynalazków. Faktyczny wpływ tego rodzaju zgłoszeń był wyższy niż planowano o 12 % (6 593 wobec 5900). W Urzędzie zdołano rozpatrzyć o 799 (tj. o 19 %) spraw więcej niż planowano (4300), co oznaczało także wzrost o 632 wnioski (tj. o 14,1 %) w stosunku do roku 2004. Nie zapobiegło to jednak powiększeniu się ilości spraw niezakończonych w stosunku do roku 2004 r. o 1 881, tj. o 5 % (z 37 384 do 39 265).

1.2. W 2005 r. windykacja należności Urzędu odbywała się na bieżąco i zgodnie z przyjętymi zasadami. Nie było przypadków umorzenia, zaniechania poboru ani odroczeń w egzekwowaniu należności budżetowych.

1.3. Decyzją Prezesa UP z 16 lutego 2005 r. został utworzony rachunek dochodów własnych. Na rachunku tym gromadzone były środki z działalności wykraczającej poza zakres działalności statutowej Urzędu, tj. z tytułu wykonywania usług na rzecz **Urzędu Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM) w Alicante (Hiszpania)**. Działania te polegały na sporządzaniu raportów z poszukiwań w zakresie oceny podobieństwa lub identyczności zgłoszonych i zarejestrowanych znaków, które mogłyby stanowić przeszkodę dla rejestracji znaku towarowego Wspólnoty. Dochody własne wraz z odsetkami przeznaczone były na finansowanie wydatków bieżących i inwestycyjnych związanych z uzyskiwaniem przez UP RP dochodów z powyższego tytułu.

Osiągnięte w 2005 r. dochody własne wyniosły 3 814 tys. zł (106 % planu) przy poniesionych wydatkach w kwocie 1 178 tys. zł (47 % planu). Saldo na dzień 31 grudnia 2005 r. wyniosło 2 636 tys. zł. Do budżetu państwa przekazano prawidłowo obliczoną nadwyżkę dochodów własnych w wysokości 2 219 tys. zł.

2. W ustawie budżetowej na 2005 r. ustalono wydatki Urzędu w wysokości 30 956 tys. zł. W ciągu roku kwota ta została zwiększona ze środków rezerw celowych o 18 tys. zł, do ostatecznej wysokości 30 974 tys. zł. Dodatkowe środki wydatkowano, zgodnie z przeznaczeniem, na sfinansowanie dodatku służby cywilnej dla jednego urzędnika mianowanego z dniem 15 listopada 2004 r. i sześciu mianowanych z dniem 1 grudnia 2005 r. Łącznie w 2005 r. wydatkowano 30 966 tys. zł, co stanowiło 100 % planu po zmianach. Kontrola nie wykazała również nieprawidłowości w przeniesieniach wydatków dokonywanych przez Prezesa Urzędu.

2.1. W strukturze wydatków Urzędu Patentowego w roku 2005 największą pozycję, stanowiącą 75,9% wydatków ogółem, stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi, odpisem na fundusz socjalny oraz wpłaty na PFRON, na które przeznaczono 23 455 tys. zł. Pozostałe wydatki bieżące, przede wszystkim na zakupy i usługi, zrealizowano w kwocie 5 161 tys. zł (16,7 % wydatków ogółem). Na wydatki majątkowe przeznaczono 2 350 tys. zł (7,6 % wydatków ogółem).

Szczegółowo skontrolowano wydatki budżetowe w wysokości 1 518 tys. zł, stanowiące 23,9 % sumy wydatków rzeczowych (4,9 % wydatków ogółem). Kontrola wykazała, że Urząd udzielając zamówień publicznych w zakresie zakupów, dostaw i wykonywania usług, przestrzegał zasad, formy i trybów postępowania ustalonych w *ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*³. NIK nie zgłasza również zastrzeżeń co do celowości skontrolowanych wydatków.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na fakt, iż prowadząc w 2005 r. postępowania o udzielenie zamówienia publicznego – dokonując wyboru oferenta – praktycznie nie stosowano innych kryteriów oceny, niż tylko kryterium cenowe. W okresie tym, w trybie przetargu nieograniczonego przeprowadzono 15 postępowań, 14 w trybie zapytania o cenę, 9 w trybie zamówienia z wolnej ręki i jedno w trybie negocjacji z ogłoszeniem. W sumie spośród 39 postępowań o zamówienia publiczne, o wartości przekraczającej 6 000 euro, zakończonych podpisaniem umów, w jednym tylko przypadku (w trybie negocjacji z ogłoszeniem) dokonano wyboru inwestora przy zastosowaniu także innych kryteriów oceny, niż tylko cenowe.

Zastosowanie kryterium ceny jako jedyne przy dokonywaniu oceny oferentów, dotyczyło na przykład przetargów nieograniczonych na dostawę i montaż mebli biurowych, czy modernizację sanitariatów. Wybrano także tryb zapytania o cenę przy wyborze oferenta zapewniającego całodniową ochronę pracowników i mienia Urzędu. Pani Alicja Adamczak Prezes UP RP wyjaśniła⁴, iż w zakresie dotyczącym tych postępowań „[...] standardowy charakter przedmiotów zamówienia (brak specyficznych cech) nie uzasadniały zastosowania innych, poza cenowym, kryteriów wyboru ofert. Interes zamawiającego - polegający na uzyskaniu w wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego produktu o pożądanym cechach (parametrach) i za możliwie najniższą cenę został zabezpieczony poprzez stosowne zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, w tym, w istotnych postanowieniach umowy.” Zdaniem NIK, parametry pozacenowe mogą odgrywać znaczącą rolę przy udzielaniu zamówienia, gdyż nawet szczegółowe opisanie w SIWZ przedmiotu takich postępowań potencjalnie może nie być wystarczającą gwarancją, że wybór najtańszej oferty będzie najefektywniejszym z punktu widzenia interesów zamawiającego.

2.2. Na wydatki majątkowe w 2005 r. przeznaczono 2 350 tys. zł (7,6 % wydatków ogółem). Plan wydatków majątkowych został zmieniony tylko w zakresie rzeczowym (ograniczenie zakupów informatycznych). Wynikało to z faktu, iż Urząd musiał w ramach własnego budżetu zapewnić środki na realizację zadania współfinansowanego ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, tj. *Budowa zintegrowanej platformy usługowej Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej* realizowanego w ramach *Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw*. Realizacja tego projektu przewidziana została na lata 2005-2008. Całkowita wartość projektu wynosi 10 400 tys. zł, w tym 7 800 tys. zł z budżetu Unii

³ Dz. U. Nr 19, poz. 177 ze zm.

⁴ pismo nr S/073/16/2006 z 10 marca 2006 r.

Europejskiej i 2 600 tys. zł ze środków budżetowych Urzędu. W roku 2005 na ten cel przeznaczono 104 tys. zł, w całości na zakup dodatkowych urządzeń poligraficznych.

3. Sprawozdania miesięczne, kwartalne i roczne składane były w terminach określonych w *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej*⁵ – do 21 września 2005 r., oraz w *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej*⁶ – od 22 września 2005 r.

W 2005 r. UP nie dokonywał korekt sprawozdań budżetowych. Zdaniem NIK, sporządzone przez UP roczne sprawozdania: Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych, Rb-27 o wykonaniu dochodów budżetowych, Rb-28 o wykonaniu planu wydatków państwa oraz Rb-N kwartalne sprawozdanie o stanie należności (za okres od 1 stycznia 2005 r. do 31 grudnia 2005 r.) pokazują prawidłowy i rzetelny obraz dochodów i wydatków w 2005 r., zgodnie z zasadami rachunkowości dla jednostek budżetowych.

4. Kontrola wykazała, że w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej poprawnie sporządzano i ewidencjonowano dowody księgowe.

Z ogólnej liczby 3 531 dowodów księgowych kontrolą poprawności sporządzania i ewidencjonowania dokumentów księgowych, przeprowadzoną przy wykorzystaniu narzędzia informatycznego, objęto 132 dowody (115 z próby losowej oraz 17 dotyczących najwyższych wydatków), o wartości łącznej 1 820 473,04 zł.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. W związku z powyższym NIK wydaje w odniesieniu do Urzędu Patentowego RP pozytywną opinię dotyczącą formalnej poprawności dowodów księgowych (badanie zgodności) oraz wiarygodności ksiąg rachunkowych w odniesieniu do sprawozdawczości bieżącej i rocznej.

5. Plan zadań audytora na 2005 r. obejmował cztery zadania, które dotyczyły: „*Stanu i oceny użytkowego funkcjonowania systemów informatycznych w Urzędzie*”, „*Prawidłowości finansowania i rozliczania wydatków na remonty i konserwację w UP RP w 2004 r.*”, „*Prawidłowości finansowania i rozliczania wydatków w I półroczu 2005 r. wymagających stosowania ustawy o zamówieniach publicznych*” oraz „*Zasad funkcjonowania magazynu i efektywności jego działania*”.

Zadania audytowe przeprowadzono w wyznaczonych terminach. Uwagi, wnioski i rekomendacje Audytora Wewnętrznego, jak wyjaśnił pan Cezary Pyl - Zastępujący Dyrektora Generalnego⁷, były przedstawiane w trakcie przeprowadzanych czynności pracownikom komórki poddanej audytowi oraz dyskutowane z jej kierownikiem. Kolejnym etapem wdrożenia wniosków i rekomendacji były zebrania kończące zadanie audytowe, z udziałem Dyrektora Generalnego, kierowników komórek objętych audytem, Głównego Księgowego i Audytora Wewnętrznego. Na zebraniach tych przedyskutowane i przyjęte już wnioski oraz uwagi przybierały formę rekomendacji Dyrektora Generalnego UP RP. Realizacja tych rekomendacji oceniana była w ramach audytów sprawdzających. NIK podziela uwagę pana Cezarego Pyla⁸, że w odniesieniu do tych rekomendacji „[...] Obowiązujące przepisy dotyczące audytu wewnętrznego nie

⁵ Dz. U. Nr 24, poz. 279 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 170, poz. 1426.

⁷ pismo nr DG/073/26/2006 z 16 marca 2006 r.

⁸ ibidem

nakładają obowiązku spełniania formy pisemnej [...]. Forma pisemna rekomendacji udzielanych przez Dyrektora Generalnego stosowana była w przypadkach wystąpienia konieczności natychmiastowego wprowadzenia zmian z uwagi na niedoskonałe funkcjonowanie przepisów określających procedury postępowania w czynnościach prac bieżących oraz niedomogów formalnych przy tworzeniu bieżącej dokumentacji”. Tym niemniej, zdaniem Izby, każdorazowe dokumentowanie faktu ustalenia rekomendacji Dyrektora Generalnego wynikających ze sprawozdania audytora jest celowe. Dokument taki ułatwiałby egzekwowanie wykonania rekomendacji i spełniałby rolę dowodową w sytuacji ewentualnych niejasności lub różnicy zdań dotyczących zakresu realizowanych rekomendacji.

6. NIK nie zgłasza uwag do funkcjonowania jednoosobowego stanowiska kontroli wewnętrznej usytuowanego w Biurze Dyrektora Generalnego. Kontroler terminowo zrealizował zaplanowane na 2005 r. kontrole prawidłowości gospodarowania środkami funduszu socjalnego w 2004 r., terminowości i prawidłowości załatwiania skarg i listów obywateli, które wpłynęły do Urzędu w 2004 r. oraz przestrzegania zasad procedury udzielania zamówień publicznych w pierwszym półroczu 2005 r. Uwagi i wnioski w trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych były przedstawiane pracownikom komórki kontrolowanej oraz dyskutowane z kierownikiem tej komórki. Praktyka ta, zdaniem pana Cezarego Pyla⁹, pozwala na sformułowanie w protokołach z kontroli wniosków już przedyskutowanych wcześniej przez wszystkie zainteresowane strony. Zalecenia pokontrolne tylko w niektórych przypadkach wydawane były na piśmie. NIK nie kwestionując stwierdzenia pana Cezarego Pyla¹⁰, iż „Obowiązujące ogólne przepisy dotyczące kontroli nie nakładają jednakże obowiązku spełniania formy pisemnej w zakresie zaleceń pokontrolnych.”, wyraża pogląd, iż celowe byłoby każdorazowe stosowanie formy pisemnej zaleceń pokontrolnych, z przyczyn analogicznych jak w odniesieniu do rekomendacji dotyczących badań audytowych.

7. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia niepełną zawartość Biuletynu Informacji Publicznej na stronie internetowej Urzędu. Na stronie tej winna być dostępna, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 *ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej*¹¹, m.in. treść dokumentów urzędowych takich jak protokoły i wystąpienia pokontrolne NIK oraz innych podmiotów przeprowadzających kontrole w Urzędzie. NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienie¹² pani Alicji Adamczak - Prezesa UP, że „Strony Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Patentowego RP znajdują się obecnie w fazie modernizacji i aktualizacji. Poszerzone i/lub zmienione informacje będą sukcesywnie pojawiać się w tej części serwisu UP RP.”

8. Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli przedstawia następujące wnioski:

- 1) umieszczenie na stronie internetowej Urzędu, w Biuletynie Informacji Publicznej, dokumentów z przeprowadzonych kontroli Urzędu.

⁹ pismo nr DG/073/28/2006 z 17 marca 2006 r.

¹⁰ ibidem

¹¹ Dz. U. Nr 112, poz. 1198.

¹² pismo nr S/073/16/2006 z 10 marca 2006 r.

- 2) wprowadzenie zasady dokumentowania rekomendacji Dyrektora Generalnego wynikających z przebiegu zadań audytowych oraz zaleceń pokontrolnych z kontroli wewnętrznych;

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pani Prezes o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

2 *forwarsien*
Johni Ci.